

KAKVO JE STANJE POPULACIJA JELENSKE DIVLJAČI U SRBIJI I KOJE

SU MOGUĆNOSTI I MERE ZA PREVAZILAŽENJE PROBLEMA (II DEO)

Šume zovu jelene

Postoje mnogobrojni pisani, vizuelni i materijalni izvori koji svedoče o tome da je jelenska divljač od davnina prisutna na našim prostorima. U prošlosti, jelenska divljač je poštovana kao dostojanstvena, plašljiva i lepa šumska životinja koju krasi izuzetna brzina i veliko rogovlje.

Sadašnja prostorna distribucija (rasprostranjenost) jelenske divljači u našoj zemlji verovatno je najmanja u istoriji ove vrste krupne divljači, koja je nažalost u potpunosti istrebljena u mnogobrojnim brdsko-planinskim šumskim predelima zapadne i južne Srbije. Izuzimajući teritoriju Vojvodine, sadašnja brojnost i struktura (polna, starosna i genetska), kao i stepen korišćenja populacija jelenske divljači, naročito u slobodnoj prirodi (tzv. "otvorena" lovišta), znatno su ispod mogućnosti prirodnih potencijala naših šuma i šumskih područja - kaže prof. dr Dragan Gačić sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Najmnogobrojniji u Vojvodini

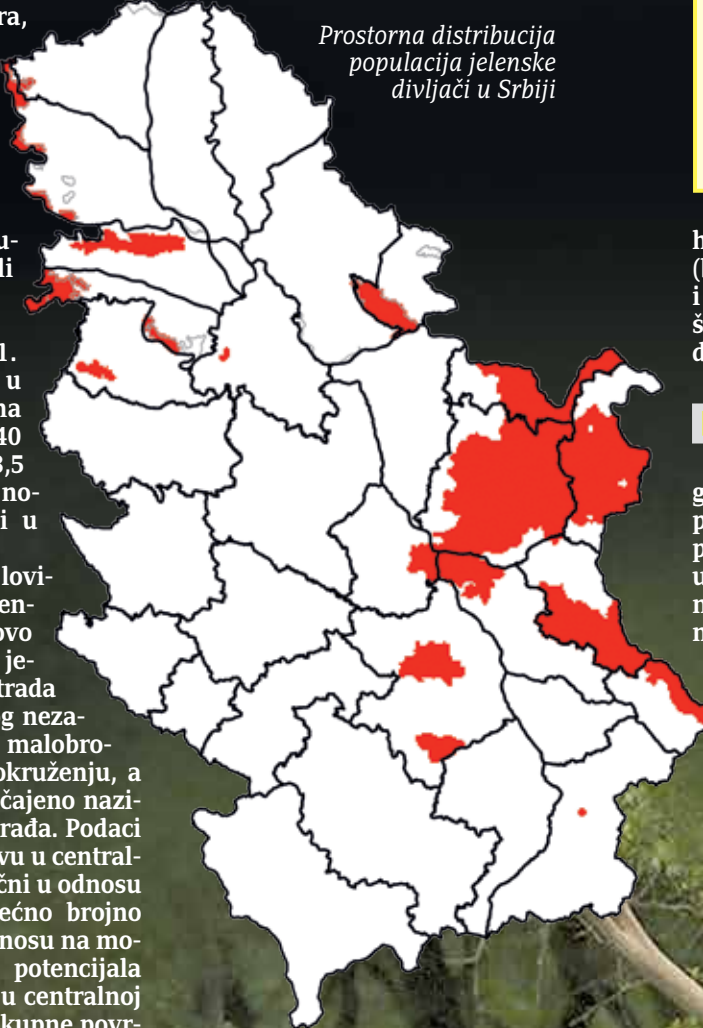
Najveća brojnost jelenske divljači u sadašnjem trenutku zabeležena je u lovištima posebne namene na teritoriji Vojvodine, naročito u ograđenim šumskim lovištima i ograđenim delovima lovišta kojima gazduje JP "Vojvodinašume", a to su: područje Gornjeg Podunavlja (lovišta "Kozara" i "Apatinski rit"), potom

Deliblatska peščara, Bosutske i Posavske šume.

Zvanični i najnoviji podaci koje je publikovao Republički zavod za statistiku (Bilten - Šumarstvo u Republici Srbiji) pokazali su da je procenjeno brojno stanje jelenske divljači na dan 1. aprila 2015. godine u šumskim lovištima Vojvodine oko 4.340 jedinki, što čini 78,5 posto ukupne brojnosti jelenske divljači u Srbiji.

U mnogobrojnim lovištima na teritoriji centralne Srbije, gotovo svake lovne godine jelenska divljač nastrada u velikom broju zbog nezakonitog lova, koji je malobrojan u zemljama u okruženju, a koji se kod nas uobičajeno naziva krivolov ili lovokrađa. Podaci o registrovanom ulovu u centralnoj Srbiji su simbolični u odnosu na procenjeno prolećno brojno stanje, naročito u odnosu na mogućnosti prirodnih potencijala šuma. Učešće šuma u centralnoj Srbiji je 37,6 posto ukupne površine, što je više od dva miliona

Prostorna distribucija populacija jelenske divljači u Srbiji

Revitalizacija

Prema rečima prof. Gačića, i pored toga što područja poput Tare, Zlatibora, Kopaonika, Golije, Goča i Željina predstavljaju izvanredna staništa jelenske divljači, ova vrsta nažalost nije prisutna u ovim brdsko-planinskim šumskim kompleksima. Izvanredna staništa za jelensku divljač u zapadnoj Srbiji obavezuju sve lovne radnike, institucije i lokalno stanovništvo, kao i državne organe, da se ona zaštiti i reintrodukuje (naseli) na sva pogodna staništa, čime bismo kao društvo vratili dug prirodi. Najvažniji preduslov revitalizacije populacija jelenske divljači jeste suzbijanje nezakonitog lova i uvođenje adekvatne kaznene politike za počinioca.

hektara, uglavnom šuma lišćara (bukva, cer, sladun, kitnjak, grab i bagrem), koje su pogodna staništa za opstanak i gajenje jelenske divljači.

Karta rasprostranjenja

Tokom perioda 1965-2015. godina (prikaz na Grafikonu), prema zvaničnim statističkim podacima, registrovani godišnji ulov jelenske divljači u centralnoj Srbiji bio je ispod simboličnih 110 jedinki, a u šumskim lovištima Vojvodine u raspo-

nu od 390 do 1.370 jedinki. U istom periodu, procenjeno prolećno brojno stanje jelenske divljači u centralnoj Srbiji povećano je za 965 jedinki ili više od četiri puta (220 jedinki u 1965. odnosno 1.185 jedinki u 2015), dok se u Vojvodini kretalo u rasponu od 2.300 do 4.340 jedinki. Godišnji stepen korišćenja (ulov) populacija jelenske divljači u centralnoj Srbiji u odnosu na procenjeno prolećno brojno stanje u proseku je oko 5 posto, a u Vojvodini oko 23 procenta. Evidentno je da su brojno stanje i godišnji ulov jelenske divljači u centralnoj Srbiji znatno manji u poređenju sa stanjem i korišćenjem jelenske divljači u Vojvodini, a

naročito u poređenju sa pojedinih zemljama u okruženju (npr. Slovenija i Hrvatska).

Iako je jelenska divljač najcjenjenija vrsta krupne divljači na tlu evropskog kontinenta, sadašnja njena rasprostranjenost u Srbiji nije u dovoljnoj meri proučena. Stoga su neophodne mnogobrojne aktivnosti na sistematskom utvrđivanju njene stvarne rasprostranjenosti, kao i na stvaranju što tačnije predstave o krajnjim mogućnostima rasprostranjenja u Srbiji. Naša gruba procena je da je jelenska divljač u sadašnjem trenutku rasprostranjena na ukupnoj površini od oko 774.000 ha, što je manje od 10 posto ukupne površine Srbije. Prvenstveno zahvaljujući aktivnostima u okviru naučno-istraživačkog projekta SRBREDDEER, koji finansira Uprava za šume pri Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine, prvi put kod nas, izrađena je karta rasprostranjenja jelenske divljači korišćenjem GIS tehnologije - istakao je prof. dr Dragan Gačić, rukovodilac projekta.

Milan Ostojčić
Foto: Predrag Kostin